

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2005-4-228
Karar Sayısı : 06-67/909-263
Karar Tarihi : 28.9.2006

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10

Başkan : Mustafa PARLAK
Üyeler : Tuncay SONGÖR, Prof. Dr. Zühtü AYTAÇ, Rıfki ÜNAL,
Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI, M. Sıraç ASLAN

B. RAPORTÖRLER: Murat AYBER, Bekir KOCABAŞ

C. ŞİKAYET EDEN : İhbar

D. TARAFLAR : - Nevşehir Kapadokya Turizm Taşımacılık Ltd. Şti.
Adnan Menderes Şehirlerarası Otobüs Terminali Nevşehir
- Lüks Göreme Turizm (Recep ÖNCÜ)
Adnan Menderes Şehirlerarası Otobüs Terminali Nevşehir
- Es-Nevtur Adi Komandit Şti. (İhsan AKKOÇ,
Muharrem Eryılmaz)
Adnan Menderes Şehirlerarası Otobüs Terminali Nevşehir
- Nevşehirliiler Turizm Seyahat İşl. ve Tic. Ltd. Şti.
Adnan Menderes Şehirlerarası Otobüs Terminali Nevşehir
- Metro Motorlu Taşıtlar Taşımacılık Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Büyük İstanbul Otogarı, Metro İstasyon Binası,
Kat:2 No:49 Bayrampaşa/İstanbul

20

30

E.DOSYA KONUSU: İlgili teşebbüslerin 14.1.2005 tarihinde gerçekleştirdikleri, Rekabet Kurumu'na bildirilmeyen birleşme işlemi.

F. DOSYA EVRELERİ: Nevşehir ilinde faaliyet gösteren şehirlerarası otobüs firmalarının 4054 sayılı "Rekabetin Korunması Hakkında Kanun"u ihlal ettiklerine ilişkin, Kurum kayıtlarına 22.2.2005 tarih, 1188 sayı ile giren isimsiz başvuru üzerine Kurum raportörlerince hazırlanan 9.6.2005 tarih, 2005-4-28/Ö.A.-05-M.O.A sayılı ön araştırma raporu, Kurul'un 13.6.2005 tarih, 05-39 sayılı toplantısında görüşülmüş ve 05-39/523-M sayı ile Nevşehir ili merkezli otobüs ile şehirlerarası yolcu taşımacılığı pazarında faal 4 teşebbüsün (Nevşehirliiler Turizm Seyahat İşletmeciliği ve Ticaret Ltd. Şti., Es Nevtur Adi Komandit Şti., Nevşehir Kapadokya Turizm Taşımacılık Ltd. Şti. ve Lüks Göreme Turizm) 14.1.2005 tarihinde gerçekleştirdikleri birleşmeyi Rekabet Kurulu'na bildirmemiş olduklarının

40

tespit edilmesi nedeniyle anılan işlemin 4054 sayılı Kanun'un 11. maddesi uyarınca incelemeye alınmasına karar verilmiştir.

50 Hazırlanan 23.5.2006 tarih. 2005-4-228/İ-05-MA sayılı İnceleme Raporu, Kurul'un 15.6.2006 tarihli toplantısında görüşülmüş ve 06-44/554-Mİ sayı ile, dosya konusunun ek çalışma yapılmak üzere Kurul gündeminde incelenmesinin devamına karar verilmiştir.

Söz konusu karar uyarınca düzenlenen 21.9.2006 tarih, 2005-5-228/İ-06-MA sayılı İnceleme Raporu 22.9.2006 tarih, REK.0.08.00.00.-110/254 sayılı Başkanlık önergesi ile 06-67 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ: İlgili Raporda;

60 - Taraflar arasındaki işlemin, tarafların mal varlıklarının bir bölümünün mülkiyetini devrettikleri göz önüne alındığında, 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ile tanımlanan anlamda bir devralma eylemini ihtiva ettiği; ancak özü itibarıyla anılan Kanun'un 4. maddesi kapsamında bir anlaşma olduğu ve işlemi gerçekleştiren bir taraf olmamakla birlikte, Metro Motorlu Taşıtlar Taşımacılık Sanayi ve Ticaret A.Ş. (Metro Turizm)'nin de acentelik ve ortaklık ilişkileri neticesi sözkonusu anlaşmaya dahil olduğu;

- Kanun'un 4. maddesi kapsamında bir "anlaşma" olduğu tespit edilen işlemin, içerdiği rekabet kısıtlamaları ve ilgili pazardaki etkileri nedeniyle 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde düzenlenen muafiyet şartlarını taşımadığı;

- İşlemin tarafları arasında akdedilen protokolün ve imzalanan senetlerin de Kanun'a aykırı bulunan anlaşmanın bir parçası olduğu, dolayısıyla hukuken geçersiz olduğu;

70 - İlgili pazarda rekabetin korunabilmesi/tesis edilebilmesi için,

a) Nevşehirliiler Turizm Seyahat İşletmeciliği ve Ticaret Ltd. Şti. (Nevşehirliiler Turizm)'nin Metro Turizm'in acentalığını bırakmasının yanısıra, Nevşehirliiler Turizm'in ortaklarından Mehmet ÖZBAY'ın, anılan şirketteki hisselerini devretmesi veya Metro Turizm'de çalışan otobüslerine ilişkin kira kontratlarını iptal etmesinin gerekli olduğu,

80 b) Es Nevtur Adi Komandit Şti. (İhsan Akkoç, Muharrem Eryılmaz) (Es Nevtur), Lüks Göreme Turizm (Recep Öncü) (Lüks Göreme), Nevşehir Kapadokya Turizm Taşımacılık Ltd. Şti. (Nevşehir Kapadokya Tur) ve Nevşehirliiler Turizm Sey. İşl. ve Tic. Ltd. Şti. (Nevşehirliiler Turizm)'nin, eski sahip ve ortaklarının Nevşehirliiler Turizm'deki ortaklığa son vermeleri veyahut Rekabet Kurulu'nun öngöreceği bir süre içerisinde yeni bir ortaklık sözleşmesi akdederek 1997/1 sayılı Tebliğ kapsamında Rekabet Kurulu'na izin için başvurularının gerekli olduğu,

c) İlgili pazarda faaliyet göstermekte olan teşebbüslerin 2 adet yazıhane ile çalışmalarını sürdürmelerinin makul olduğu, bunun ötesinde fazla sayıda yazıhane işgal etmelerinin rekabeti kısıtlayıcı etki doğurabileceği görüşünden hareketle ortak girişim, birleşme yahut devralma yollarından herhangi biri izlenerek ilgili pazarda faal teşebbüs sayısının azaltılması durumunda, her

90 halukarda yolcu taşımacılığıyla iştirak eden firmanın veya acentasının en fazla iki yazıhaneyi kullanması gerektiği, bunların dışındaki yazıhanelerin Belediye'ye iade edilmesinin ilgili pazarın rekabete açılması için gerekli olduğu,

d) 14.1.2005 tarihinden itibaren işbirliği içerisinde bulunan, Es Nevtur, Nevşehir Kapadokya Turizm, Lüks Göreme, Nevşehirliiler Turizm ve Metro Turizm'e yönelik olarak, şu an için herhangi bir işlem yapılmasına gerek bulunmadığı; ancak Kurul Kararı'nda belirtilen hususların taraflarca Rekabet Kurulunca belirlenecek bir süre içinde yerine getirilmemesi halinde, taraflar hakkında 4054 sayılı Kanun'un 40. maddesi kapsamında soruşturma açılacağı hususunun taraflara tebliğ edilmesinin uygun olacağı

görüşüne yer verilmiştir.

100 H. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H.1. İlgili Pazar

H.1.1. Ürün Pazarı

İnceleme konusu dikkate alınarak, ilgili ürün pazarı "otobüs ile şehirlerarası yolcu taşımacılığı hizmeti pazarı" olarak belirlenmiştir.

H.1.2. Coğrafi Pazar:

110 Dosya mevcudu bilgiler çerçevesinde, ilgili coğrafi pazar "Nevşehir İli merkezli yolcu taşıma güzergahları" olarak tespit edilmiştir.

H.2. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

H.2.1. İşlem Süreci ve Yapılan Tespitler

H.2.1.1. İşlem Öncesi

120 İşlemin gerçekleştiği 14.1.2005 tarihi öncesinde, Es Nevtur, Nevşehir Kapadokya Turizm ve Lüks Göreme, D1 yetki belgesiyle ilgili ürün pazarında şehirlerarası yolcu taşımacılığı yapmakta; Nevşehirliiler Turizm ise F1 yetki belgesiyle ilgili ürün pazarında Metro Turizm adına acentalık hizmeti sunmaktadır. Nevşehirliiler Turizm'in ortaklarından Mehmet ÖZBAY, sahip olduğu otobüsleri Metro Turizm'in Nevşehir filosunda sözleşmeli olarak çalıştırmaktadır.

H.2.1.2. Otobüs ve Hisse Devirleri

130 14.1.2005 tarihine kadarki süreçte, önce Es Nevtur, Nevşehir Kapadokya Turizm ve Lüks Göreme, kendilerinde sözleşmeli olarak çalışan otobüslerin sözleşmelerini feshetmişlerdir. Takiben, sahip oldukları otobüslerin bir kısmını Nevşehirliiler Turizm'e devreden söz konusu firma ortaklarına, Nevşehirliiler Turizm'in toplam 5.000.000.000 T.L. tutarındaki ana sermayesini oluşturan Mehmet ÖZBAY ve Mustafa DURMUŞ'un sahip oldukları yüzer hisseden (Lüks Göreme'nin eski sahibi Recep ÖNCÜ'ye 48; Nevşehir Kapadokya Turizm'in

ortaklarından Tevfik KURTÇU'ya 10, Tevfik ORAL'a 10, Mustafa ARMAĞAN'a 10; Es Nevtur'un ortaklarından Muharem ERYILMAZ'a 48 olmak üzere toplam 126) hisse verilmiştir. Es Nevtur'un diğer ortağı İhsan AKKOÇ yeni şirketten hisse almamış, daha önce ortaklığı bulunmayan Ali AKKOÇ'a 10, Doğan AKKOÇ'a 10, Raşit DURMUŞ'a ise 10 hisse verilmiştir. Bahsekonu işlem sonrasında, Nevşehirliiler Turizm'in hisse dağılımı ise şu şekildedir:

	<i>Ortaklar</i>	<i>Hisse Sayısı (Toplam 200 Hisse)</i>	<i>Hisse Oranı</i>	<i>Diğer Ortaklıkları</i>
1	Muharem ERYILMAZ	48 hisse	%24	Es-Nevtur
2	Recep ÖNCÜ	48 hisse	%24	Lüks Göreme Turizm (işlem öncesi sahibi)
3	Ali AKKOÇ	24 hisse	%12	-
4	Doğan AKKOÇ	24 hisse	%12	-
5	Mustafa DURMUŞ	10 hisse	%5	Nevşehirliiler Seyahat
6	Raşit DURMUŞ	10 hisse	%5	Nevşehirliiler Seyahat
7	Mustafa ARMAĞAN	10 hisse	%5	Kapadokya Turizm
8	Tevfik ORAL	10 hisse	%5	Kapadokya Turizm
9	Tevfik KURTÇU	10 hisse	%5	Kapadokya Turizm
10	Mehmet ÖZBAY	6 hisse	%3	Nevşehirliiler Seyahat

H.2.1.3. Taraflar Arasında Akdedilen Protokol ve İmzalanan Senetler

140 Dosya mevcudu bilgilere göre, taraflar Nevşehirliiler Turizm'e ortak olurken, anılan şirket ile rekabet edecek başka bir firmanın kuruluşunda bulunmama konusunda bir sözleşmeye ve buna bağlı olarak 150.000 Euro tutarındaki bir senede imza atmışlardır. Nevşehirliiler Turizm ortakları arasında akdedilen sözleşmenin ve senetlerin birer kopyası Kurum kayıtlarına da intikal etmiştir.

Söz konusu Protokol'de şirket ortağı olarak Recep ÖNCÜ'yle birlikte Muharem ERYILMAZ, Mustafa ARMAĞAN, Tevfik KURTÇU, Raşit DURMUŞ, Doğan AKKOÇ, Tevfik ORAL ve Mehmet ÖZBAY'ın; şahit olarak da Çetin ULUKUŞ, Erol TURAN ve Duran GÜN'ün imzaları bulunmaktadır.

150 Protokolde şirket kuruluşunda ismi geçen ortakların üçüncü dereceye kadar olan akrabalarının yeni bir firma kuruluşunda yer almayacağı taahhüt edilerek süresiz bir rekabet yasağı öngörülmüştür. Protokol maddelerine uymayan ortakların, isimlerine düzenlenmiş olan 150.000 Euro tutarındaki senetleri diğer ortaklara ödeyeceği hususu da protokolde taahhüt altına alınmıştır.

H.2.1.4. İşlemin Sonucu

160 Yukarıda detayları sunulan hisse devirlerine paralel olarak, daha önce Es Nevtur, Nevşehir Kapadokya Turizm ve Lüks Göreme'de otobüslerini sözleşmeli olarak çalıştıran otobüs sahipleri, Nevşehirliiler Turizm ile yeni bir sözleşme yaparak bu firma ile çalışmaya başlamışlardır. Son olarak, daha önce sadece F1 acentalık yetki belgesi bulunan Nevşehirliiler Turizm, D1 şehirlerarası yolcu taşıma yetki belgesi alarak yolcu taşımacılığına başlamıştır. Nevşehirliiler Turizm'in yolcu taşımacılığı faaliyetine başlamasıyla, söz konusu şirket Ankara ve İstanbul güzergahlarında, aynı zamanda acentalığını yaptığı Metro Turizm'in rakibi konumuna gelmiştir.

İşlem öncesinde tüzel kişilğe sahip tüm teşebbüsler işlem sonrasında da hukuki varlıklarını sürdürmekte olup, ilgili ürün pazarında faaliyet göstermeye yetecek miktarda malvarlığını (yazıhane kira kontratı ve otobüs) mülkiyetlerinde tutmaktadırlar. Nitekim; işlemin taraflarından Recep ÖNCÜ, Nevşehirliiler Turizm'deki ortaklarıyla anlaşmazlığa düşünce -Nevşehirliiler Seyahat'deki ortaklığı devam ettiği halde- Öncü Göreme Turizm isimli bir firma kurmuş ve yolcu taşımacılığı faaliyetine başlamıştır. Ancak, halihazırda Recep ÖNCÜ, Öncü Göreme Turizm'in faaliyetine son vermiş olup yolcu taşımacılığını Nevşehirliiler Turizm bünyesinde sürdürmektedir.

Nevşehir Adnan Menderes Otogarı'nda bulunan onaltı yazıhaneden ondördü, işlem öncesinde birbirine rakip olarak faaliyet gösteren dört otobüs firması (Göreme Turizm, Es-Nevtur, Kapadokya Turizm, Metro Turizm) tarafından kullanılırken, bu dört firmadan üçünün tek bir çatı altında bir araya gelmesiyle, sözkonusu yazıhaneler fiilen iki firmaya (Nevşehirliiler Seyahat ve Metro Turizm) hizmet eder duruma gelmiştir.

Diğer taraftan, Nevşehir otogarında Nevşehirliiler Turizm ortaklarına ait olmayan bir yazıhane ile acentalık anlaşması yapan Kent Turizm, 2005 yılının Temmuz ayında ilgili ürün pazarında faaliyete başlamıştır. İncelemenin yapıldığı tarih itibarıyla, ilgili ürün pazarında Nevşehirliiler Turizm'in yanında Metro Turizm ve Kent Turizm'in kayda değer pazar payları mevcut iken Yeni Aksaray Seyahat ve başkaca bazı firmaların da biletleri acentelik usulüyle arz edilmektedir. Kent Turizm; İzmir, Antalya, Kayseri ve Marmaris güzergahlarında; Metro Turizm ise sadece İstanbul ve Ankara güzergahlarında hizmet vermektedir. Yeni Aksaray Seyahat dahil pazar payı görece az olan teşebbüslerin biletleri ise, Nevşehirliiler Seyahat'in faaliyetinin bulunmadığı Doğu Anadolu güzergahları için satılmaktadır.

190 H.2.2. Değerlendirme

H.2.2.1. Teşebbüsler Açısından Kontrol Değişikliğinin Değerlendirilmesi

Rekabet hukuku açısından "kontrol unsuru", yoğunlaşmaların değerlendirilmesinde merkezi bir konuma sahiptir. Teşebbüsler arasında gerçekleşen herhangi bir işlemin rekabet hukuku anlamında bir "yoğunlaşma" olarak kabul edilebilmesinin temel şartı, sözkonusu işlem sonucunda, taraf teşebbüslerden en az birinin kontrolünde değişiklik meydana gelmesidir. Diğer yandan, herhangi bir işlemde hangi tarafın veya tarafların kontrolünde değişiklik olduğu sorusuna verilecek cevap, işlemin yoğunlaşma türlerinden olan "birleşme", "devralma" veya "ortak girişim"den hangisinin niteliklerini taşıdığıнын belirlenmesinde de yol gösterici olmaktadır.

1997/1 sayılı "Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ"ın 2. maddesinin ikinci fıkrasında, *"Bu Tebliğ bakımından kontrol, ayrı ayrı ya da birlikte, fiilen ya da hukuken bir teşebbüs üzerinde belirleyici etki uygulama olanağını sağlayan haklar, sözleşmeler veya başka araçlarla ve özellikle bir teşebbüsün malvarlığının tamamı veya bir kısmı üzerinde mülkiyet veya işletilmeye müsait bir kullanma hakkıyla veya bir teşebbüsün organlarının oluşumunda veya kararları üzerinde belirleyici etki"*

210 *sağlayan haklar veya sözleşmelerle meydana getirilebilir*” ifadesine yer verilmiştir. Tebliğde kontrolün tespit edilmesinde “belirleyici etki” kriteri temel alınmıştır. Kontrole ilişkin daha somut bir ölçüt getirmek gerekirse, bir teşebbüsün başka bir teşebbüsün stratejik ticari kararlarının oluşumunu kendi menfaatleri doğrultusunda yönlendirme imkanı elde etmesi halinde “belirleyici etki”nin ve dolayısıyla “kontrol”ün sağlandığı sonucuna ulaşılabilecektir.

İnceleme konusu işlemde “kontrol”e ilişkin olarak araştırılması gereken husus, gerçekleştirilen işlem sonrasında işleme taraf teşebbüslerin tek tek kontrollerinde bir değişikliğin olup olmadığıdır.

220 Bu noktada inceleme konusu işlemde kontrol değişikliğini meydana getirebilecek unsurlar, Nevşehirliiler Turizm’e yapılan malvarlığı devri, bunun karşılığında Nevşehirliiler Turizm’den diğer şirket ortaklarına yapılan hisse devirleri ve taraflar arasında akdedilen protokol ve senetlerdir.

İnceleme konusu işlem sonrasında, Nevşehirliiler Turizm’in, işleme taraf teşebbüslerce kendisine devredilen ve kiralanan otobüslerin günlük faaliyetleri (hizmet kalitesi, güzergahları, sefer sayıları vs.) üzerinde bir belirleyici etki uygulama imkanına sahip olduğu bir gerçektir. Ancak bu imkanın, Nevşehirliiler Turizm’e Lüks Göreme, Nevşehir Kapadokya Turizm ve Es-Nevtur’un ticari politikalarını kendi menfaatleri doğrultusunda belirleme imkanı verdiğini söylemek güçtür. Böyle bir imkandan bahsedebilmek için, öncelikle anılan teşebbüslerin malvarlıklarının önemli bir kısmını Nevşehirliiler Turizm’e devretmiş olmaları 230 gerekirdi. Oysa, inceleme konusu işlem; Göreme Turizm, Kapadokya Turizm ve Es Nevtur’un malvarlıklarının sadece küçük bir kısmını (ikişer otobüs) Nevşehirliiler Seyahat’e kalıcı olarak devretmelerinden ibarettir. Anılan teşebbüsler, bunun dışında kalan malvarlığı kalemlerinden yazıhaneleri hukuken kendi kontrollerinde tutup fiilen Nevşehirliiler Turizm’e tahsis etmişler, diğer otobüslerini ise yine kendi üzerlerinde tutarak kiralık olarak anılan firmanın kullanımına sunmuşlardır. Dolayısıyla, tarafların Nevşehirliiler Turizm’e kalıcı olarak devrettikleri malvarlığı unsurları, sadece Nevşehirliiler Seyahat’in faaliyet gösterebilmesi için gerekli olan minimum miktardan ibaret olup, devredenlerin 240 ticari bağımsızlıklarını ortadan kaldıracak düzeyde değildir. Diğer yandan, sektörde akdedilen taşıt kira sözleşmeleri incelendiğinde, sözleşmenin her iki tarafça da herhangi bir tazminat ödenmeksizin her an feshedilmesini mümkün kılacak nitelikte olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, otobüs sahibi teşebbüslerin kiralık çalıştırdıkları otobüslerini geri alarak başka bir firmaya yönlendirme imkanları bulunmaktadır. Nitekim, Nevşehirliiler Turizm’in ortağı olan Recep ÖNCÜ, Nevşehirliiler Seyahat’de kiralık olarak çalışan otobüslerini bu şirketten çekerek “Öncü Göreme Turizm”in kuruluşunda kullanmıştır.

250 Kontrol değişikliğini sağlayabilecek hususlardan bir diğeri, taraflar arasında akdedilen protokol ve imzalanan senetlerdir. Söz konusu protokole taraflar, Nevşehirliiler Turizm’in yeni ortaklarının ve bu kişilerin üçüncü dereceye kadar olan akrabalarının yeni bir firma kuruluşunda yer almayacaklarını taahhüt altına almışlar ve sözleşme şartlarına uyulmaması halinde işleme konulmak üzere 150.000 Euro tutarında bir senet imzalamışlardır. İşlem taraflarının, kendi ticari

260 bağımsızlıklarını sınırlayacak böylesine bir taahhüde imza atmış olmasının, tarafların kontrolünde bir değişiklik meydana getirmedeği düşünülmektedir. Çünkü, protokolde yer alan rekabet etmeme yükümlülüğünün taraflar açısından ne kadar bağlayıcı olduğu hususu belirsizdir. Nitekim geçtiğimiz dönemde, 150.000 Euro'luk senet taahhüdüne rağmen işlem taraflarından Recep ÖNCÜ, Nevşehirlier Turizm'de çalışan otobüslerini bu şirketten geri alarak bir firma kurmuş ve 2006 yılının Ağustos ayına kadar bu firma ilgili pazarda faaliyet gösterebilmiştir.

Bu değerlendirmeler ışığında, Nevşehirlier Turizm'e yapılan otobüs devirleri ve akdedilen protokol sonucunda, Lüks Göreme, Nevşehir Kapadokya Turizm ve Es Nevtur'un kontrollerinde bir değişikliğin olmadığı anlaşılmaktadır. Diğer yandan, anılan teşebbüslerin sahip ve ortakları, Nevşehirlier Turizm'e otobüs devrederken bu şirketin hisselerine ortak olmuşlardır. Böylece, daha önce iki ortaklı bir şirket olan Nevşehirlier Turizm, on ortaklı bir şirket durumuna gelmiş ve kontrolünde de değişiklik olmuştur.

270 **H.2.2.2. İşlemin 4054 sayılı Kanun'un 7. Maddesi Çerçevesinde Değerlendirilmesi**

4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi uyarınca Kurul tarafından yayımlanan 1997/1 sayılı "Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ" in 2. maddesinde, birleşme ve devralma sayılan haller belirlenmiştir. Buna göre, birleşme ve devralma sayılan haller,

- 280 a) iki veya daha fazla teşebbüsün birleşmesi (Birleşme),
b) herhangi bir teşebbüsün ya da kişinin diğer bir teşebbüsün malvarlığını yahut ortaklık paylarının tümünü veya bir kısmını ya da kendisinde yönetimde hak sahibi olma yetkisi veren araçları devralması veya kontrol etmesi (Devralma),
c) Amaçlarını gerçekleştirmek üzere işgücü ve malvarlığına sahip olacak şekilde bağımsız bir iktisadi varlık olarak ortaya çıkan ve taraflar arasındaki veya taraflarla ortak girişim arasındaki rekabeti sınırlayıcı amacı veya etkisi olmayan ortak girişimler (Ortak Girişim)'dir.

Teşebbüsler arasındaki herhangi bir işlemin 4054 sayılı Kanunu'nun 7. maddesi kapsamında değerlendirilebilmesi için, yukarıda sıralanan üç durumdan birinin özelliklerini taşıması gerekmektedir.

290 Nevşehir ili merkezli otobüs ile şehirlerarası yolcu taşımacılığı pazarında faaliyet gösteren Es Nevtur, Lüks Göreme ve Nevşehir Kapadokya Turizm'in 2005 yılının Ocak ayından itibaren yolcu taşıma faaliyetine son vermeleri ve anılan firma ortaklarına ve sahiplerine Nevşehirlier Turizm'den hisse devri yapılarak yolcu taşıma faaliyetinin Nevşehirlier Seyahat tarafından yapılmaya başlanması şeklinde özetlenebilecek inceleme konusu işlem, ilk bakışta ilgili pazarda faaliyet gösteren dört teşebbüsün (Nevşehirlier Turizm, Göreme Turizm, Kapadokya Turizm, Es-Nevtur) Nevşehirlier Turizm Sey. İşl. ve Tic. Ltd. Şti. çatısı altında birleşmesi gibi algılanabilmektedir.

Teşebbüsler arasındaki herhangi bir işlemin bir "birleşme" olarak kabul edilebilmesi için, işleme taraf teşebbüslerin her birinin ticari bağımsızlıklarını kaybederek tek bir ekonomik bütünlük haline gelmiş olmaları gerekirdi. Ne var ki, kontrol değişikliğine ilişkin değerlendirmelerin yapıldığı bir önceki bölümde de vurgulandığı üzere, işlem sonrasında teşebbüsler (Göreme Turizm, Kapadokya Turizm, Es Nevtur) bir yandan yeni bir ortaklık kurarken bir yandan da kendi ticari bağımsızlıklarını korumaktadırlar.

Taraflar arasında akdedilen protokolün bütünü dikkate alındığında da, tarafların protokolü akdederken, şirketler arasında tam bir kaynaşmayı öngörmedikleri anlaşılmaktadır. Örneğin, protokolün bir maddesinde, "34 UU 666 plakalı Setra marka 50 AN 026 Man marka araçlar her ne kadar Nevşehirliiler Turizm Sey. İşl. ve Tic. Ltd. Şti. adına kayıtlı ise de araç üzerinde Mehmet Özbay, Raşit Durmuş, Mustafa Durmuş'un dışındaki ortakların hiçbir alakası ve ortaklığı yoktur" ifadesi yer almaktadır. Protokolde yer alan bir başka madde ise, "Adnan Menderes Terminali'nde bulunan Nevşehirliiler Şirketine ait yazıhaneler ortaklığın bozulması halinde hiç bir karşılık beklemeden tekrar Mehmet Özbay, Mustafa Durmuş'a devredilecektir." şeklindedir. Tarafların tek bir ekonomik bütünlük haline gelmesi prensibiyle uyuşmayan sözkonusu protokol maddeleri, işlemin bir birleşme olmadığına işaret etmektedir.

Daha önce de vurgulandığı üzere, işleme taraf üç teşebbüs (Es Nevtur, Lüks Göreme, Nevşehir Kapadokya Turizm), ticari bağımsızlıklarını korurken, faaliyetlerini birleştirdikleri Nevşehirliiler Turizm'in kontrolünde bir değişiklik olmuştur. Yani ticari bağımsızlıklarını koruyan üç firma, Nevşehirliiler Turizm bünyesinde yeni bir ortaklık kurmuşlardır. Bu yönüyle, inceleme konusu işlem, birleşmeden çok ortak girişim özelliklerini taşımaktadır.

Rekabet hukukunda bir işlemin ortak girişim olarak nitelendirilebilmesi için belirli şartların karşılanması gerekir.

Teşebbüsler arasında gerçekleştirilen herhangi bir işlemin, 4054 sayılı Kanun anlamında yoğunlaşma doğurucu bir ortak girişim olarak tanımlanabilmesi için aşağıdaki dört unsuru taşıması gerekir:

- a. Belli bir amaç için kurulmuş olmak,
- b. Bağımsızlık,
- c. Taraflarca ortak kontrol ediliyor olmak
- d. Rekabeti sınırlama amacı veya etkisi olmamak.

Bu bağlamda, inceleme konusu işlem değerlendirilirken, öncelikle gerçekleştirilen işlemin belli bir amaç için kurulup kurulmadığının ve bu amacın ne olduğunun ortaya konması uygun olacaktır. Raportörlerin yaptıkları görüşmelerde taraflar, inceleme konusu işlemi, ekonomik sıkıntılar sonucu ayakta kalabilmek ve Karayolu Taşıma Yönetmeliği ile getirilen yeni düzenlemelere uyum sağlayabilmek amacıyla yaptıklarını ifade etmişlerdir. Esasen sözkonusu şartların ve hukuki düzenlemenin, teşebbüsleri bu tür bir işleme sevk etmesi muhtemeldir.

Ortak girişimin ikinci unsuru, ortak girişim şirketinin bağımsızlığıdır. Burada bağımsızlıktan anlaşılması gereken, hem iktisadi bağımsızlık hem de idari bağımsızlıktır. İktisadi bağımsızlık, ortak girişimin ayrı bir işgücü ve ayrı bir malvarlığına sahip olmasıyla gerçekleşecektir. İnceleme konusu işlemde, Nevşehirliiler Turizm'in faaliyet gösterebilmesi için yeterli malvarlığı ve işgücüne sahip olduğu görülmektedir. İdari bağımsızlık ise, ortak girişimin, kendisini kuran ana şirketlerin ortak kontrolü ile yönetilmesi halinde gerçekleşebilecektir.

Ortak girişimin üçüncü unsuru ortak kontrolün varlığıdır. Ortak kontrole ilişkin değerlendirmeler somut olayın özelliklerine göre değişebilmekle birlikte, ortak kontrolün kısaca "ortak girişime taraf teşebbüslerin en az ikisinin, ortak girişimin önemli stratejik kararları üzerinde belirleyici etki uygulama imkanına sahip olması" şeklinde tanımlanması mümkündür.

Mehaz mevzuatın uygulayıcısı olan Avrupa Birliği Komisyonu'nun ortak kontrole ilişkin yaklaşımı, temel olarak 1998 yılında yayımlanan "Yoğunlaşma Kavramına İlişkin Duyuru"da ortaya konmuştur. Söz konusu duruyuruda ortak kontrol; iki ya da daha fazla teşebbüsün bir diğer teşebbüsün karar alma mekanizmasında belirleyici etkiye sahip olması şeklinde tanımlanmış ve değişik senaryoların ortak kontrol olarak değerlendirilip değerlendirilmeyeceği ortaya konmuştur.

Herhangi bir ortak girişimde ortak kontrolün bulunup bulunmadığının değerlendirilebilmesi için öncelikle, sözkonusu ortak girişimin tarafları arasında imzalanan sözleşmelerin veya ortak girişim şirketinin ana sözleşmesinin incelenmesi gerekmektedir. İnceleme konusu işlem gerçekleştirilirken taraflar arasında bir protokol imzalanmış olup, sözkonusu protokole şirketin idaresine ilişkin herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Bu durumda, işlemi gerçekleştirirken tarafların Nevşehirliiler Turizm'in ana sözleşmesini kabul ettikleri anlaşılmaktadır. Şirketin ana sözleşmesinde, "*şirketin işlerinin ve muamelelerinin ortaklar kurulu tarafından seçilecek bir veya birkaç müdür tarafından yürütüleceği*" ve "*ilk beş yıl için şirket müdürü olarak Mustafa Sarıkaya ve Muammer Toprakçı'nın* seçildiği ifadelerinin dışında şirket yönetimine ilişkin herhangi bir ibare bulunmamaktadır. Dolayısıyla, konuyla ilgili değerlendirmeler yapılırken Türk Ticaret Kanunu'nun limited şirketlere ilişkin hükümlerinin dikkate alınması uygun olacaktır.

Türk Ticaret Kanunu'nun limited şirketlerde kararların alınmasıyla ilgili 536. maddesi'nde;

"Anonim şirketlerin umumi heyet toplantılarına ait hükümler, ortaklarının sayısı yirmiden fazla olan limited şirketlerin umumi heyet toplantıları hakkında da tatbik olunur.

Ortak sayısı yirmi ve daha az olan şirketlerde kararlar, ortakların yazılı reyleriyle verilir.

Her iki halde ödenmiş sermayesinin hiç olmazsa yarısından fazlasını temsil eden ortakların müzakere edilen husus lehine rey vermiş olması gerekir; aksi taktirde karar hükümsüzdür"

denilmek suretiyle, limited şirketlerde karar alınabilmesi için, kural olarak şirket ödenmiş sermayesinin hiç olmazsa yarısından fazlasını temsil eden ortakların lehde oy vermesi gerektiği düzenlenmiştir.

TTK, limited şirketlerde bazı durumlarda karar alınabilmesi için ağırlıklı çoğunluğun veya oybirliğinin aranması gerektiğini düzenlemiştir. Buna göre, şirket sözleşmesinin değiştirilmesine ilişkin konularda, esas sermayenin üçte ikisini temsil eden ortakların karar lehinde oy vermesi şarttır.

390 Limited Şirketlerde ortaklardan birinin payını devredebilmesi için pay defterine kayıt şarttır (TTK, madde 520/I). Kaydın yapılabilmesi içinse, hem ortak sayısı hem sermaye itibarıyla dörtte üçlük bir çoğunluğun muvafakatine ihtiyaç vardır (TTK . madde 520/II). Yine, ortakların birinin iflası veya haciz yoluyla takip edilmesi durumunda bu ortağın şirketten çıkarılmasına karar verilebilmesi için hem ortak sayısının hem sermaye itibarıyla çoğunluğun sağlanması gerekmektedir (TTK madde 524).

Diğer yandan limited şirketlerde, ana sözleşmeyle müdür tayin edilen bir ortağın bu yetkisinin geri alınabilmesi, ortakların sorumluluklarının genişletilebilmesi ve ortaklardan birinin payının icra dairesi veya iflas idaresi tarafından açık artırma yoluyla satılabilmesi için oybirliğine ihtiyaç duyulmaktadır.

400 Bu noktada, limited şirketlerde karar alma nisaplarına ilişkin olarak sayılan durumlardan hangilerinin Nevşehirli Turizm açısından önemli stratejik karar sayılabileceğine değinmek gerekmektedir. Herhangi bir kararın, teşebbüs için önemli stratejik karar sayılabilmesi sözkonusu teşebbüsün faaliyet alanına göre değişmekle birlikte, Rekabet Hukukunda genel kabul gören yaklaşım çerçevesinde; bir teşebbüsün üst düzey yöneticilerinin atanması, işletme planının onaylanması, yatırımların onaylanması ve yıllık bütçesinin onaylanması gibi kararlar önemli stratejik kararlardan sayılmaktadır. Şehirlerarası yolcu taşımacılığı sektöründe faaliyet gösteren Nevşehirli Turizm açısından önemli stratejik kararlar, teşebbüsün faaliyet göstereceği güzergahların belirlenmesi, yatırım yapılması ve şirket müdürünün atanması gibi kararlardır.

410 Nevşehirli Turizm'in ortaklık yapısı bu bağlamda değerlendirildiğine, hiç bir ortağın tek başına veya başka şirkette de ortaklık ilişkisi içerisinde bulunduğu diğer şahıslarla birlikte şirketin karar mekanizmasında belirleyici etki uygulama imkanının bulunmadığı, şirkette karar verilebilmesi için en az üç ayrı ortağın veya işleme taraf teşebbüslerden en az ikisinin ortaklarının olumlu oyuna ihtiyaç duyulduğu; bu karar nisabının ise, ortaklar arasındaki değişik ittifaklar vasıtasıyla elde edilebildiği görülmektedir. Nevşehirli Turizm'in kontrol yapısında ortaya çıkan bu durum, rekabet hukukunda "değişen ittifaklar" durumu olarak nitelendirilir. Esasen, herhangi bir ortaklıkta, karar nisabına değişik ortakların farklı ittifaklarıyla ulaşılabiliriyorsa, ortak kontrolün varlığı ileri sürülemez.

420 Buna göre, ilgili pazarda faaliyet gösteren Lüks Göreme, Es Nevtur ve Nevşehir Kapadokya Turizm'in Nevşehirli Turizm çatısı altında bir araya gelmelerinin 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi kapsamında yoğunlaşma doğurucu bir ortak

girişim değil, aynı Kanun'un 4. maddesi kapsamında bir anlaşma olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

H.2.2.3. İşlemin İlgili Pazardaki Rekabete Etkisi

H.2.2.3.1. Üzerinde anlaşılan Rekabet Yasağı

430 İnceleme konusu işlemde taraflar, Nevşehirliiler Turizm bünyesinde biraraya gelirken, sınırsız bir rekabet yasağı içeren ve işlem taraflarıyla birlikte tarafların 3. dereceye kadar akrabalarını da kapsayan bir rekabet yasağı üzerinde anlaşmışlar ve bu anlaşmaya uymak üzere bir protokol ve senet imzalamışlardır. İnceleme konusu işlemin yoğunlaşma doğurucu bir işlem olarak değerlendirilmesi halinde bile kabul edilemeyecek olan böylesine geniş bir rekabet yasağı, teşebbüslerin anlaşmadan ayrılarak diğer teşebbüslerle rekabet etme imkanlarını kısıtlamak suretiyle ilgili pazardaki potansiyel rekabeti ortadan kaldırma amacını taşımaktadır.

H.2.2.3.2. İşlem Tarafları ile Metro Turizm Arasındaki Rekabetin Koordinasyonu

440 Bu noktada değerlendirilmesi gereken bir diğer husus, Metro Turizm ile Nevşehirliiler Turizm arasındaki ilişkidir. Yukarıda bahsedildiği üzere, inceleme konusu işlem öncesinde, Nevşehirliiler Turizm, ilgili ürün pazarında sadece F1 Yetki belgesiyle Metro Turizm'e acentalık hizmeti vermektedir. Ayrıca, bu şirketin ortağı Mehmet ÖZBAY'ın da Metro Turizm'in Nevşehir filosunda faaliyet gösteren otobüsleri bulunmaktadır. İşlemin gerçekleşmesiyle birlikte, Nevşehirliiler Turizm, hem varolan F1 Yetki Belgesiyle Metro Turizm'in acentalığına devam etmiş hem de D1 Yetki Belgesi almak suretiyle, Metro Turizm'in faaliyet gösterdiği hatlarda (İstanbul ve Ankara) faaliyet göstermeye başlamıştır.

450 Rekabetçi piyasa koşullarının hakim olduğu bir pazarda, herhangi bir firmanın rakip konumdaki bir firma adına bilet satışı yapması mümkün değildir. Böyle bir eylem, ancak iki firma arasındaki rekabetin yerini kurumsallaşmış bir işbirliğinin aldığı durumlarda mümkün olabilecektir. Metro Turizm ile Nevşehirliiler Turizm arasında da böyle bir işbirliğinin bulunduğu anlaşılmaktadır. Hiç şüphesiz bu işbirliğini sağlayan en önemli bağ, Nevşehirliiler Turizm'in ortağı ve müdürü olan Mehmet ÖZBAY'ın, Metro Turizm'in Nevşehir filosundaki otobüslerin büyük bir kısmının da sahibi olmasıdır.

Nevşehirliiler Turizm'in ortağı ve müdürü Mehmet ÖZBAY'ın raportörlerle yaptığı görüşmeye ilişkin tutanakta geçen şu ifadeleri de bu işbirliğini doğrulamaktadır:

460 *"...Halen hem Metro Turizm adı altında hem Nevşehir Turizm (Nevşehirliiler Seyahat) adı altında çalışan otobüslerimiz bulunmaktadır. Müşterilerimiz otogarda Metro bankomuza geldiğinde Metro bileti kesilmekte, diğer bankomuz olan Nevşehir Turizm bankomuza geldiğinde Nevşehir Turizm bileti kesilmektedir."*

Yine bu noktada Mehmet ÖZBAY'ın raportörlerin "Neden Metro Turizm'in acentalığını bırakıp Nevşehir Turizm olarak devam etmediniz? şeklindeki sorusuna verdiği cevap da dikkat çekicidir:

"Halkın gözünde tek firma olarak gözükmek istemedik. Ayrıca rakip teşebbüsler için de iki ayrı teşebüs olarak gözükmek istedik, aksi taktirde potansiyel rakipler kolaylıkla yeni bir şirket kurup faaliyetlere başlayabilirlerdi."

470 Raportörlerin "Fiyatlarınızı nasıl belirliyorsunuz?" sorusuna ise Mehmet ÖZBAY, "Metro Turizm ile birlikte konuşarak fiyatlarımızı saptıyoruz. Ancak Metro Turizm onayı İstanbul Merkezinden yaptırmaktadır. 14 Ocak 2005 tarihinde Ankara için 15 YTL olan fiyatımızı 17 YTL'ye yükselttik. Aynı şekilde birleşmeden önce 30 YTL olan İstanbul fiyatımızı 35 YTL'ye yükselttik. Ancak öğrenci ve askerlere %20 indirim uyguluyoruz."

cevabını vermiştir.

480 Dolayısıyla, Nevşehirli Turizm'in yolcu taşıma faaliyetine başlayarak Metro Turizm'in rakibi durumuna gelmesi ve buna rağmen her iki şirketin de aralarında var olan dikey ilişkiye son vermemesi, ilgili pazarda dört teşebbüs arasında gerçekleşen anlaşmaya Metro Turizm'in de dolaylı olarak dahil olması sonucunu doğurmuştur.

Dolayısıyla, önümüzdeki dönemde ilgili pazarda rekabetin sağlanabilmesi için öncelikle Metro Turizm'in ilgili pazarda kendisi ile rakiplik ilişkisi içerisinde bulunan bir teşebbüsle veya bu durumdaki bir teşebbüsün ortağı ya da yöneticisi ile olan acentalık ilişkisine son vermesi gerekmektedir.

H.2.2.3.3. Pazara Girişlerin Engellenmesi

490 İnceleme konusu işlemin ilgili pazardaki rekabete dolaylı bir etkisi de pazarın yeni girişlere kapatılması şeklinde görülmüştür. İşlemin bu etkisi, ilgili pazarda faaliyet gösteren firmalara yönelik olarak yürütülen soruşturmaya da konu olmuş ve Kurul'un 31.5.2006 tarih ve 06-38/478-130 sayılı Kararı ile, birbirlerine rakip duruma geldikten sonra da acentalık ilişkisini sürdüren Nevşehirli Turizm ve Metro Turizm'in ilgili pazardaki ihtiyaç fazlası yazıhaneleri ellerinde tutmak suretiyle pazara girişi engellediklerine ve dolayısıyla ilgili pazardaki hakim durumlarını kötüye kullandıklarına karar verilmiştir.

500 Konuyla ilgili hazırlanmış olan soruşturma raporunda da belirtildiği üzere, soruşturmanın devam ettiği süreçte, Kurum tarafından, Nevşehir Belediyesi'ne yazı yazılmış ve otogardaki yazıhanelerin mevcut durumu ve yeni firmaların Nevşehir Otogarı'na girip giremeyecekleri hususu sorulmuştur. Nevşehir Belediyesi'nden alınan cevabi yazıda, halen Nevşehir Adnan Menderes Şehirlerarası Yolcu Terminali'nde bulunan 16 yazıhanenin, iki tanesinin Es-Nevtur'a, dört tanesinin yine Es Nevtur'un ortakları Muharrem ERYILMAZ ve İhsan AKKOÇ'a, dört tanesinin Lüks Göreme'nin sahibi Recep ÖNCÜ'ye, iki tanesinin Metro Turizm'e (acenteliğini Nevşehirli Turizm yaptığı için esasen Nevşehirli Turizm'de), bir tanesinin Kent Turizm'in acenteliğini yürüten Cemal ERYILMAZ'a, iki tanesinin Nevşehir Kapadokya Turizm'e, bir tanesinin de sadece Kırşehir'e çalışan Ahmet AKYAR ve Ahmet ŞENCAN'a kiralandığı belirtilmiştir.

Nevşehir Belediye Başkanlığı'ndan alınan bilgilerden, Nevşehir Adnan Menderes Şehirlerarası Yolcu Terminali'ndeki onaltı yazıhaneden ondördünün, halen Nevşehirli Turizm'in kendisi ve ortakları tarafından kiralandığı anlaşılmaktadır.

510 Bu durumun, Nevşehir şehirlerarası yolcu taşımacılığı pazarına giriş engeli yaratıp yaratmadığı hususunda ise Nevşehir Belediyesi, Şehirlerarası Yolcu Terminali'nde yazıhane açmak isteyen firmaları yer bulunmadığı için geri çevirmek zorunda kaldıklarını; ancak firmaların şehir merkezinden yer kiralamaları halinde, sadece ara durak olarak kullanılması kaydıyla otogarda peron tahsisi yapılabileceğini belirtmiştir.

520 Karayolu Taşıma Yönetmeliği'nin 13. maddesi uyarınca, firmaların şehirlerarası yolcu taşımacılığı faaliyetine başlayabilmeleri için, "seferlerin başladığı kalkış ve bittiği varış noktalarındaki en az bir yolcu terminaline bağımsız olarak veya birlikte sahip olmaları veya bu terminalin kullanma hakkını haiz olmaları, ayrıca buralarda faal taşımacı olduklarını da mahalli ve mülki makamlardan aldıkları bir yazı ile belgelemeleri" gerekmektedir. İlgili Belediye'nin yazısında belirtildiği şekliyle, terminalin ara durak olarak kullanılması, firmaların yolcu taşıma faaliyetine başlamaları için yeterli değildir. Diğer yandan, ülkemizde yolcu taşımacılığının merkezinin terminaller olduğu dikkate alındığında, herhangi bir teşebbüsün terminalde yazıhanesi bulunmadığı halde şehir merkezinde yazıhane açıp faaliyetlerini bu şekilde sürdürmeye çalışması ticaretin olağan akışına da aykırı düşmektedir. Dolayısıyla herhangi bir firmanın Nevşehir merkezli şehirlerarası yolcu taşımacılığı faaliyetine başlayabilmesi için, Nevşehir Terminali'nde yazıhane bulundurması gerekmektedir. Ne var ki, halihazırda terminaldeki yazıhanelerin neredeyse tamamı sadece iki firmanın faaliyetine tahsis edildiği için, fiilen Nevşehirli Turizm'e veya bu şirketle dikey ilişki içerisinde bulunan Metro Turizm'e rakip olabilecek bir firmanın, Nevşehir merkezli sefer düzenleme imkanı bulunmamaktadır. Bu durum ilgili pazarda faaliyet göstermek isteyen firmalar ve acentalar için pazara giriş engeli oluşturmaktadır.

530 Dosyaya ilişkin ek çalışmanın yapıldığı süreçte, Nevşehir Belediyesi'nden alınan yazının üzerinden uzun bir süre geçmiş olduğu dikkate alınarak, ilgili pazara ilişkin bilgilerin güncellenmesini teminen Kurum tarafından Nevşehir Belediyesi'nden ilgili pazarda faaliyet gösteren otobüs firmalarına ilişkin bilgi ve otogardaki yazıhanelere ilişkin kira sözleşmeleri istenmiştir. Bu yazıya istinaden Nevşehir Belediye Başkanlığı'ndan Kurum'a gönderilen yazı ekindeki sözleşmelerden, incelemenin sürdürüldüğü zaman zarfında, Nevşehir Adnan Menderes Şehirlerarası Yolcu Terminali'ndeki yazıhanelerin tahsisatı hususunda herhangi bir değişikliğin olmadığı anlaşılmıştır.

H.2.2.4. Muafiyet Değerlendirmesi

4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi, aynı maddede sayılan şartların tamamının varlığı halinde, Rekabet Kurulu'nun teşebbüsler arası anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birlikleri kararlarının 4. madde hükümleri uygulamasından muaf tutulmasına karar verebileceğini düzenlemektedir. Bu şartlar,

- 550 a) Malların üretim veya dağıtım ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmelerin ya da ekonomik veya teknik gelişmenin sağlanması,
b) Tüketicinin bundan yarar sağlanması,
c) İlgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmaması,

d) Rekabetin (a) ve (b) bentlerindeki amaçların elde edilmesi için zorunlu olandan fazla sınırlanmaması

olarak sayılabilir.

560 Aynı maddenin devamına ise, *“Muafiyet belirli bir süre için verilebileceği gibi, muafiyetin verilmesi belirli şartların ve/veya belirli yükümlülüklerin yerine getirilmesine bağlanabilir Muafiyet kararları anlaşmanın ya da uyumlu eylemin yapıldığı veya teşebbüs birliği kararlarının alındığı yahut bir koşula bağlanmışsa koşulun yerine getirildiği tarihten itibaren geçerlidir.”* hükmüne yer verilmiştir.

570 Gerek yolcu gerekse yük taşımacılığı sektörünü düzenleyen temel yasal mevzuat, 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu ve bu Kanuna dayanılarak Ulaştırma Bakanlığı tarafından çıkarılan Karayolu Taşıma Yönetmeliği'dir. Bu alandaki düzenlemeler, anılan Yönetmeliğin 2005 yılının ilk günlerinden itibaren yürürlüğe girmesiyle ciddi bir değişikliğe uğramıştır. Yönetmeliğin amaçlarından birisi, otobüs ile şehirlerarası yolcu taşımacılığı pazarında, güçlü ve güvenilir firmaların oluşması ve böylece sektörde konsolidasyonun sağlanmasıdır. Teşebbüsler arasında bir işbirliği anlaşması olarak kabul edilebilecek inceleme konusu işlem, ilgili pazarda faaliyet gösteren küçük çaplı teşebbüslerin Karayolu Taşıma Yönetmeliği'nin öngördüğü ölçeği yakalamalarını sağlamıştır. Ancak varılan anlaşmanın, sınırsız bir rekabet yasağı getirmesi, ilgili pazara yeni girişleri kısıtlaması ve sektördeki büyük teşebbüslerden birisi olan Metro Turizm'i de kapsamaması, ilgili pazarın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kaldırılması sonucunu doğurmaktadır. Dolayısıyla, mevcut şekilde anlaşmanın 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi kapsamında bireysel muafiyetten yararlanması mümkün değildir.

580 **H.2.2.5. Ek Çalışmanın Yapıldığı Süreçte Rekabet Kurumu'na İntikal Eden Şikayet ve İlgili Pazarda Rekabetin Yeniden Tesis Edilmesi için Yapılması Gerekenler**

590 Dosyaya ilişkin ek çalışmanın devam ettiği 3.8.2006 tarihinde, Nevşehirliiler Turizm'e ilişkin bir şikayet dilekçesi Kurum kayıtlarına intikal etmiştir. Söz konusu dilekçede, Nevşehir ilinde faaliyet gösteren Nevşehirliiler Turizm'in, bir süre önce rakibi olan Öncü Göreme Turizm'i bünyesine kattığı ve bu birleşmenin hemen ardından 15 YTL olan Ankara-Nevşehir bilet fiyatını 23 YTL'ye çıkardığı belirtilmekte, ayrıca piyasada tek firma olarak kalan Nevşehirliiler Turizm'in hizmet kalitesinin de çok kötü olduğu ifade edilmektedir. Kuruma intikal eden dilekçe, Nevşehirliiler Turizm'in ortağı olan Recep ÖNCÜ'nün diğer ortaklarıyla anlaşmazlığa düşüp “Öncü Göreme Turizm”i kurması ve bir süre sonra tekrar Nevşehirliiler Turizm'e geri dönmesine ilişkindir. Şikayet metninde yer aldığı üzere Nevşehirliiler Turizm, üzerindeki rekabetçi baskının kalkmasının hemen ardından yolcu taşıma ücretlerine zam yapmıştır. Ulaştırma Bakanlığı tarafından yayımlanan ve 30.6.2006 tarihine kadar geçerli olan Taban Ücret Tarifesi'nde 251-300 km'lik mesafe için taban ücret 13,52 YTL, 301-375 km'lik mesafe için 16,64 YTL iken, yaklaşık 300 km olan Ankara-Nevşehir güzergahında 23 YTL'lik bir fiyatın uygulanabilmesi, ilgili pazarda Nevşehirliiler Turizm üzerinde fiili veya potansiyel rekabetçi bir baskının bulunmadığına işaret etmektedir. Bu açıdan, önümüzdeki

600 dönemde ilgili pazarın rekabete açılmasını temin edecek düzenleyici önlemlerin alınması gereklidir.

Esasen, Nevşehir merkezli faaliyet gösteren teşebbüslerden Nevşehirliiler Turizm ile Metro Turizm hakkında, Nevşehir Terminalindeki yazıhanelerini boş tutmak suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesini ihlal ettikleri iddiasıyla; Nevşehirliiler Turizm, Es Nevtur, Nevşehir Kapadokya Turizm ve Lüks Göreme hakkında ise, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettikleri iddiasıyla, 13.6.2005 tarih, 05-39/523-M sayılı Rekabet Kurulu Kararı ile bir soruşturma açılmış ve soruşturmanın sonucunda varılan 31.5.2006 tarih, 06-38/478-130 sayılı Kurul Kararı ile, anılan teşebbüslere 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesi uyarınca idari para cezası verilmiştir. Bu İncelemenin konusunu oluşturan anlaşmanın da soruşturma neticesindeki ceza tayinine esas ihlalleri içerdiği dikkate alındığında, yeni bir soruşturma sürecinin başlatılması yerine, taraflara rekabetin kısıtlanması sonucunu doğuran unsurlardan arındırılmış bir işlem tesis etmeleri ve söz konusu anlaşmaya son vermeleri gerektiğinin tebliğ edilmesinin uygun olacağı kanaatine varılmıştır.

I. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre;

620 1. Dosya konusu işlemin 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesi kapsamında anlaşma olduğuna, işlemi gerçekleştiren bir taraf olmamakla birlikte, Metro Motorlu Taşıtlar Taşımacılık San. ve Tic. A.Ş.'nin de acentelik ve ortaklık ilişkileri neticesi söz konusu anlaşmaya dahil olduğuna,

2. Kanun'un 4. maddesi kapsamında bir "anlaşma" olduğu tespit edilen işlemin, içerdiği rekabet kısıtlamaları ve ilgili pazardaki etkileri nedeniyle 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde düzenlenen muafiyet şartlarını taşımadığına,

3. İşlem tarafları arasında akdedilen protokolün de Kanun'a aykırı bulunan anlaşmanın bir parçası olduğuna, dolayısıyla geçersiz olduğuna,

4. İlgili pazarda rekabetin tesis edilebilmesi için,

630 a) Nevşehirliiler Turizm Seyahat İşl. ve Tic. Ltd. Şti.'nin Metro Motorlu Taşıtlar Taşımacılık San. ve Tic. A.Ş.'nin acenteliğini bırakmasının yanı sıra, Nevşehirliiler Turizm Seyahat İşletmeciliği ve Ticaret Ltd. Şti.'nin ortaklarından Mehmet ÖZBAY'ın, anılan şirketteki hisselerini devretmesi veya Metro Motorlu Taşıtlar Taşımacılık San. ve Tic. A.Ş.'de çalışan otobüslerine ilişkin sözleşmelerini iptal etmesinin gerekli olduğuna,

b) Es Nevtur Adi Komandit Şti. (İhsan AKKOÇ, Muharrem ERYILMAZ), Lüks Göreme Turizm (Recep ÖNCÜ) ve Nevşehir Kapadokya Tur. Taş. Ltd. Şti. sahip ve ortaklarının Nevşehirliiler Turizm Sey. İşl. ve Tic. Ltd. Şti.'ndeki ortaklığa son vermeleri veya 4054 sayılı Kanun hükümlerine uygun yeni bir ortaklık sözleşmesi akdederek 1997/1 sayılı Tebliğ kapsamında Rekabet Kurulu'na izin için başvurmaları gerektiğine,

640

c) İlgili pazarda faaliyet gösteren teşebbüslerin ticari faaliyetlerini yürütebileceği adetten fazla sayıda yazıhane işgal etmesinin rekabeti kısıtlayıcı etki doğuracağı görüşünden hareket ile, yeni bir ortaklık sözleşmesi akdedilerek ilgili pazardaki firma sayısının azaltılması durumunda, yolcu taşımacılığıyla iştilal edecek firmanın veya söz konusu firmanın acentasının en fazla 2 adet yazıhaneyi kontrolünde tutmaları gerektiğine,

650 d) 14.1.2005 tarihinden itibaren işbirliği içerisinde bulunan, Es Nevtur Adi Komandit Şti. (İhsan AKKOÇ, Muharrem ERYILMAZ), Nevşehir Kapadokya Turizm Taşımacılık Ltd. Şti., Lüks Göreme Turizm (Recep ÖNCÜ), Nevşehirliiler Turizm Seyahat İşl. ve Tic. Ltd. Şti. ve Metro Motorlu Taşıtlar Taşımacılık San. ve Tic. A.Ş.'ye yönelik olarak, bu aşamada soruşturma açılmasına gerek olmadığına; ancak Kurul Kararı'nda belirtilen hususların taraflarca kararın tebliğinden itibaren 90 gün içinde yerine getirilerek Rekabet Kurumuna tevsik edilmesine, Kurulumuzca gerekli görülen düzeltmeler yapılmadan uygulamaya devam edilmesi halinde haklarında 4054 sayılı Kanun çerçevesinde işlem başlatılacağıının taraflara bildirilmesine

OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.